

Denne unge havørna ble operert og fikk en ny sjanse. **side 2 og 3**

I dag åpner Kjell Nupen utstilling i Aalesunds kunstforening. **side 14 og 15**

Tor Hogne Aarøy og Trond Fredriksen er med på et lite jubileum. **side 8 og 9**

3helga

Summersposten

lørdag 27. september 2008

reportasje
intervju
ungdom
reiseliv

smp.no

Savner Sarajevo

FOTO: KRISTIN MARIDAL

I oppgangen hos baba og nana i bydelen Dobrinja i Sarajevo kan Azra fra Ålesund se sporene fra krigen.

side 4, 5 og 6

Baba viser sporene fra beleiringen.

Kulehull fra krigen.

Oppgangen i Dobrinja.

Frukt fra egen hage.

Hver sin TV.

Eneste koppen som var igjen.

I dag presenterer vi første artikkel i en serie på fire fra Sarajevo. Sunnmørsposten har møtt flere som var barn under krigen.

Bosnia nå

Azra Korjenic (17) var bare to år da hun flyktet med sine foreldre fra krigen i Bosnia. I ett år visste besteforeldrene ikke om hun levde eller var død.

Lengter alltid litt

SARAJEVO. Mormor Ramiza trodde hun skulle bli gal. Uvissheten gnagde dag og natt. Desperat ringte hun rundt til aktuelle ambassader. Livredd for at datteren Jasmina og svigersønnen Mesko med to små barn var tapt for alltid. Men de gjemte seg i Kroatia. Mesko var pliktig å stille som bosnisk soldat, og dro tilbake. Han ble senere tatt til fange da han forsøkte å få nødvendige stempel for å komme over grensen til Kroatia igjen. Hadde det ikke vært for at en soldat på vakt viste nåde, ville livet hans endt der og da.

Vi er i bydelen Dobrinja. Et vakkert strøk av Sarajevo. Azra har kommet fra Ålesund. Besteforeldra blir ikke mett av å betrakte henne. Når Sunnmørsposten kommer, står hun klar til å tolke. Stolt viser de veg inn i leiligheten som er bygd opp fra en ruin.

Tretten år etter at fredsavtaler ble inngått, er det fortsatt sår å se på bygningene her. Hus ligger forlatt. Granatene synes overalt samtidig som storbyen preges av den nye tiden. Bare glimtvis kan vi ane sårene på innsiden av menneskene. De retter blikket framover. Bygger landet. Derfor er det så frustrerende at alt går så sakte. Det mumles om korrupte og grådige politikere. Arbeidsledigheten er høy. Mange sliter.

Ålesund. For Ramiza (65) og Suleiman Ahmespahic' (72) klinger Norge godt i ørene. Lyden av Ålesund får smilene fram. Det var byen som tok i mot deres datter med familie for tretten år siden. Der lever de trygt i eget hus på Hessa. Evig takknemlige for sjansen de fikk i et fredelig hjørne av verden.

Når Azra kommer på besøk til Bosnia er det som å få datteren Jasmina hjem. Så lik er hun sin mamma da hun var ung. Besøkene fra Norge er det de ser fram til. Telefoner og videoer derfra gir kjærkomne stunder mens de venter.

Baba og nana kaller Azra sin morfar og mormor. Det er lett å se at generasjonene har tette bånd. Ivrig tolker hun når de snakker. Vi skal tilbake i tid. Til dagene våren 1992 da alt endret seg og redselen tok jerngrep på dem alle. Idylliske Dobrinja ble okkupert tidlig. Ikke ei glasrute var hel i hele Sarajevo.

«Heldigvis var noen serbere gamle venner, og skånet sine naboer»

AZRA KORJENIC

Skjulested. – Serbiske styrker skjøt på alt som beveget seg. Soldatene sikket fra åsene rundt byen og fyrte løs. Alt mine besteforeldre hadde bygd opp, ble radert vekk. Bare en liten kopp har de igjen fra det gamle livet på denne adressen. Dagen etter at vi rømte, kom soldater og jaget dem vekk. De rakk så vidt å skjule seg 200 meter unna. Heldigvis var noen serbere gamle venner, og skånet sine naboer. De slapp kjentfolk gjennom sperringer, advarte om overfall og overså skjulesteder. Min baba og nana fikk hjelp til å gjemme seg i kjellere. Utenfor på gata hørte de granater og skudd. 24 menn ble hen-

rettet og brent her. Morfar var med å gravlegge dem.

Azra stopper opp. Trekker pusten, før hun fortsetter på den dramatiske historien fra årene 1992 til 1995. Først i 1997 begynte alt å normalisere seg.

Overlevde. – De klarte å få leid en liten leilighet i samme strøk mens krigen raste. Baba dro til jobben som tekniker på trolleybussene hver dag for å skaffe penger til mat. Min baba passerte serbiske soldater, og visste aldri om de slapp han forbi eller ville skyte han rett ned. På ei uke ble han så tynn. De hadde ikke noe å spise, forteller Azra opprørt.

Nana henter et bilde. Det blir stille i stua. Baba sjøl forsvinner diskret ut på kjøkkenet og tørker tårene. Azra oversetter alt mormor, nana, har på hjertet. Tårer veksler med latter. Det er en varm stemning i alt det triste de deler med oss. For de er så overlykkelige for dem som lever. Som klarer seg.

Bidrag. – Morfar har bygd opp igjen hele leiligheten her med sine egne hender. Nå kjenner de seg endelig hjemme igjen. Det er bare fire år siden de kunne flytte inn. Mens han holdt på, datt han ned fra etasjen over og

I samme hus står skallet etter maken leilighet. Slik var det da baba startet.

Mormor Ramiza og morfar Suleiman har allerede begynt å glede seg til neste gang Azra kommer.

ALLE FOTO: KRISTIN MARIDAL

brakk ryggen. Etter en måned på sjukehus, kom han hjem i et korsett. Likevel fortsatte han.

Sveitsere hjalp han med materialer. Alt av innbo er betalt med penger tjent i Norge. Mine foreldre sender faste beløp hver måned. Pensjonen er eks-tremt lav. En tredjedel går til medisiner, forklarer Azra. Stolt over foreldrene som har klart seg så bra og som makter å hjelpe til. 17 åringen ser hva pengene betyr her i Bosnia. Det er en stor kontrast til forbruket hjemme i Norge.

– De har fått hvert sitt TV-apparat. Så kan baba se på fotball mens nana ser på spanske serier, fortsetter hun. Ålesund er mest hjemme for Azra. Der kjørte pappa Mesko buss lenge, før han startet som vaktmester. Mamma arbeider i barnehage. Hun har tatt juridiske fag på universitetet i tidligere Jugoslavia, men rakk aldri å fullføre.

Bekymret. – Vi måtte rømme fra Kroatia også, fordi de ikke ville ha oss der lenger. Mamma fikk låne penger med ei tysk dame. Hun mistet håret fordi hun var så bekymret, og har dårlig helse etter alt som har hendt. Pappa klarte å komme etter oss ett år senere. Jeg var tre år da vi kom til asylmottak i Ålesund i slutten av 1993. Etter norsk-kurs startet foreldra mine straks å jobbe. Vi fikk leie en egen leilighet i Skolemesterveien. Familien vår ble så godt mottatt på Hessa at vi kjøpte hus der, summerer Azra opp.

Når vi spør om hvordan det er å pendle mellom to virkeligheter som Ålesund og Sarajevo, innrømmer 17 åringen at det er litt tøft. Hun hører liksom til på to steder.

– Kulturen er forskjellig. I Ålesund er det helt annet liv. Også der er folk

snille. De vet jeg ble født her, men elters er ikke det som hendte noe tema. Bare mine nærmeste venner, Elisabeth og Helle, vet om den siden av meg som eksisterer i Bosnia. Her nede er alle så vennlige sjøl om de har det vanskelig. Det virker som om fattigdommen ikke preger dem, understreker Azra Korjeniz. Hele familien er enige om at det er viktig å fortelle om det grusomme som skjedde da krigen raste. Og om virkeligheten slik den er nå.

«24 menn ble henrettet og brent her. Morfar var med å gravlegge dem»

AZRA KORJENIC

Fredsverksted. Egentlig skulle Azra komme i høstferien. Hun går andre året på videregående skole i Ålesund, på dans og drama. Men siden Sunnmørsposten var i Sarajevo forrige uke, ga foreldra henne lov til å dra tidligere. Rosenterapeut Randi Humlen Lund er med når vi treffes denne vakre fredagen i september. Samme uke har ålesunderen ledet kurs i Rosen-metoden sammen med svensker i byen Fojnica

en times biltur unna. Samlingene fungerer som et slags fredsverksted. Der krigsbarn får luftet ut traumer som har bitt seg fast i kropp og sjel.

Møtet mellom de to bestemødrene blir rørende og hjertelig. Vi er så velkomne. Azra tolker og ler, mens nana disker opp med middag og kaker til oss. Vi får smake frukt plukket fra hagen der hytta deres låg, sju mil borte fra byen. Også den er rasert. Krigen blir naturlig tema.

– At våre barn overlevde er det viktigste, sier nana beveget mens baba nikker. Sønnen bor med kone og to barn i Nashville, USA. De drømte om å dra før krigen brøt ut. Da det skjedde ble det et signal om å komme seg av gårde.

Anstendig. Jasmina og Mesko med barna Admir (7) og Azra (2) rakk så vidt å komme seg unna. Det var dagen før soldatene trampet inn her. Fra 1992 til 1995 handlet det om å overleve. Så startet slitet med å bygge opp alt på nytt. Baba fikk hjerneslag etter påkjenningene. Nana har hjerteproblemer blant annet. At de to gamle har anstendige levekår, er takket være pengene fra Norge. ►►

Ni år tok det å bygge opp igjen alt.